

från Nutek. Förnyat förordnande i stiftelsen får Greta Fossum, vice forskningschef vid Mo och Domsjö AB, vice VD Jan Martinsson, ABB, samt professor Carl-Ivar Brändén, forskningsdirektör vid ESRF i Grenoble.

Ingvar Carlsson, tidigare statsminister i den socialdemokratiska regeringen, blir ny ordförande i Stiftelsen för strategisk forskning.

– Med den nya sammansättningen av stiftelsens styrelse blir möjligheten till ett samarbete med de olika forskningsråden mycket goda, säger Ingvar Carlsson.

Ska rätta till missförstånden

Ingvar Carlsson tvekade inte att tacka ja till att föreslås som ordförande, trots den stundom mycket kritiska debatt som föregått ändringen i Stiftelselagen.

– Tvärtom. Jag anser mig ha goda möjligheter att rätta till de missförstånd som finns. Det bör kunna bli lugn och ro i forskarsamhället redan under det första halvåret 1997.

Ingvar Carlsson har på olika sätt arbetat med forskningspolitiska frågor sedan 1969. Under sammanlagt åtta år har han haft ett direkt regeringsansvar för dessa frågor och han har dessutom varit ordförande i forskningsberedningen.

Som ordförande i Vårdalsstiftelsen föreslås Tjia Torpe, tidigare borgarråd i Stockholm, i Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling föreslås landshövding Börje Hörnlund, och i Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning föreslås generaldirektör Agneta Bladh vid Högskoleverket.

Förslag till övriga ledamöter i dessa stiftelser är ännu inte presenterade.

Peter Örn

Förstärkta stiftelseanslag

Stiftelsen för strategisk forskning har nu tagit beslut om storleken på 1997 års anslag.

Utöver den ursprungligen planerade anslagsnivån, omkring 300 miljoner kronor varav drygt 100 miljoner kronor till det biotvetenskapliga området, beslutade stiftelsens styrelse att förstärka utdelningen till tidigare igångsatta program, bl a forskarskolor, med 35 miljoner kronor. Av dessa går 21 miljoner kronor till forskning inom biotvetenskap, varav merparten handlar om biomedicinsk forskning.

De styrelsebeslut om nya program inom biotvetenskap, motsvarande anslag på drygt 20 miljoner kronor, togs inte som planerat i decembermötet. •

Allmänna råd om verksamhetschefer

Generellt hållna råd ger landstingen stor frihet

Socialstyrelsen väntas inom kort fastställa allmänna råd om verksamhetschef. Förslaget är generellt hållt och ger liksom lagstiftningen stort utrymme för landstingen att anställa den man anser mest lämpad som chef.

Den 1 januari 1997 försvinner bestämmelsen om chefsöverläkare ur lagstiftningen. I stället stadgar den nya skrivningen av Hälso- och sjukvårdslagen, HSL, att det inom hälso- och sjukvård skall finnas någon som svarar för verksamheten (verksamhetschef).

De nya bestämmelserna i lagen ställer krav på att verksamheten organiseras så att den tillgodoser hög patientsäkerhet, god kvalitet och främjar kostnadseffektivitet. Det finns också krav på att ledningsansvaret ska vara tydligt såväl ur patient- som tillsynsperspektiv.

De nya allmänna råden definierar vem som är vårdgivare i lagens mening. Råden behandlar också var det ska finnas verksamhetschef.

Vid definition

I det sammanhanget definieras begreppet hälso- och sjukvård med hjälp av HSL, Tillsynslagen och Åliggandelagen. Det innebär t ex att apotek, hjälpmedelscentraler och SOS Alarm AB betraktas som hälso- och sjukvårdsverksamhet och ska ha verksamhetschef.

Genomgående för de allmänna råden är att uttrycken verksamhetsområde och enhet används omväxlande. Läkarförbundet har påpekat att det är olyckligt att använda uttrycket enhet, eftersom ett verksamhetsområde kan vara centrumbildning eller vårdkedja och inte vad som traditionellt menas med enhet som t ex klinik.

I de allmänna råden konstateras att vårdgivarna är fria att organisera och bedriva verksamheten efter lokala förutsättningar så att den tillgodoser lagens krav. Man konstaterar bara att en verksamhetschefs ansvarsområde inte bör vara större än att patienter, anhöriga och personal rent faktiskt har möjlighet att vända sig till verksamhetschefen.

När det gäller verksamhetschefens uppgifter konstaterar Socialstyrelsen i råden att denne representerar vårdgivaren. Det är vårdgivaren som bestämmer vilka befogenheter, rättigheter, skyldigheter och ansvar som verksamhetsche-

fen har. Men det finns också ett författningsreglerat ansvar för verksamhetschefen att tillgodose hög patientsäkerhet och god kvalitet samt att främja kostnadseffektivitet.

Enligt råden ska verksamhetschefen ansvara för att den löpande verksamheten fungerar på ett tillfredsställande sätt. Verksamhetschefen ska också se till att samverka och samordning med andra verksamheter fungerar tillfredsställande. Dessutom är det verksamhetschefens ansvar att det finns direktiv och instruktioner i nödvändig utsträckning samt att det finns en vårdpolicy som följs.

I de allmänna råden påpekas också att det är verksamhetschefens ansvar att fastställa ett kvalitetssystem och att se till att kvalitetsmålen nås.

Inga krav på formell kompetens

Enligt huvudregeln behöver verksamhetschefen inte ha någon formell kompetens. Det är vårdgivaren som bestämmer vilka verksamheter som ska hållas samman under en chef och vilken kompetens denne ska ha.

I råden påpekas att det väsentliga är att chefen har de egenskaper och den kompetens som krävs för att han/hon ska kunna tillgodose kravet på högsta möjliga patientsäkerhet inom verksamheten.

Inom tvångsvård av olika slag krävs det enligt lag att chefskapet utövas av en specialistkompetent läkare. Detta anges också i de allmänna råden.

I råden påpekas att verksamhetschefen har det samlade ansvaret och att detta inte kan överlåtas till någon annan. Däremot kan och bör i vissa fall verksamhetschefen uppdra åt någon annan att fullgöra enskilda uppgifter. Man framhåller att det ingår i den kompetens som verksamhetschefen ska ha att veta vilka ledningsuppgifter han/hon måste överlåta för att säkerställa hög patientsäkerhet och god kvalitet i vården.

I råden påpekas också att det vid enheter där medicinsk diagnos och behandling utgör det dominerande innehållet är det lämpligt att det medicinska omhändertagandet av patienterna leds av en person med god medicinsk sakkunskap inom aktuellt område. Saknar verksamhetschefen denna kompetens måste ansvaret att leda verksamheten i denna del anförtros någon med sådan kompetens.

Kristina Johnson